Dokumentbeteckning:	Vägledande bestämmelser myndighetsutövning, SoL
Antaget av/Ansvarig	Omsorgsnämnden
Handläggare/Förvaltning	Marianne Brattberg, SAS
Handlingen förvaras	Diarie, intranät
Diarienummer	2026/79
Datum/Ersätter	2026-02-25 Ersätter dnr: 2024/437

Handlingen publiceras
X Intranät X Stadens hemsida ☐ Annat:

Syfte:	Vägledning för bedömning och genomförande av insatssinsatser enlig SoL.
Gäller för:	Insatsshandläggare SoL, utförarverksamhet SoL (socialpsykiatri samt äldreomsorg)
Referensdokument:	Delegationsordning, Socialtjänstlagen (SOL), Socialstyrelsens föreskrifter samt rättstillämpning i förvaltningsdomstolar.
Ansvar och genomförande:	Insatsshandläggare, chefer och övrig personal inom Omsorgsförvaltningen.
Uppföljning:	Innehållet i de vägledande bestämmelserna kommer kontinuerligt att genomgå översyn och uppdateras. Den senast uppdaterade versionen finns alltid på intranät.

nnehåll

nnehåll 1
INLEDNING 3
RAMAR FÖR VERKSAMHETEN 3
ALLMÄNT OM RÄTTEN TILL INSATS 3
Målgrupp 3
Personer med behov på grund av ålder, sjukdom och funktionsnedsättningar 3
Rätten till insats 11 kap 1 § 1 st SoL 4
Rätten att bo tillsammans 5
Befogenheter enligt 11 kap 4 § SoL 5
Förbehåll och ändring av gynnande beslut 5
Skyldigheten att kommunicera 5
Välfärdsteknik 6
Centrala barnrättsbesämmelser 6
Individuell behovsbedömning 6
Uppföljning av insatser 7

Överklagan....7
Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun....7
INSATSER....7
Allmänt om hemtjänst....7
Serviceinsatser....8
Städning....9
Sophantering....9
Ledsagning vid sällaninköp....10
Bankärenden....10
Tvätt och klädvård....11
Bädda/bädda upp säng....11
Renbäddning av säng....12
Diska....12
Måltider....12
Omvårdnadsinsatser....14
Äta och dricka/sällskap vid måltid....14
Av- och påklädning....14
Personlig vård....14
Dusch/Hårtvätt/Nagelklippning....15
Toalettbestyr....15
Stiga upp/ Gå och lägga sig samt lägesändring i säng....16
Promenad, social kontakt....16
Trygghetsbesök....16
Telefonkontakt....**Error! Bookmark not defined.**
Handräckning/Egenvård....17
eHemtjänst....18
Inköp med ehandel....18
Inköp apoteksvaror....19
Inköp, sällaninköp....19
Trygghetslarm (aktivt larm)....20
Digitala tillsynstjänster....20
Övriga insatser enligt socialtjänstlagen....22
Stöd i den dagliga livsföringen i form av boendestöd....22
Ledsagarservice....24

Kontaktperson 25
Avlösarservice i hemmet 26
Korttidsboende 26
Växelboende 27
Dagverksamhet för personer med demens 28
SÄBO, särskilt boende för äldre 28
Bostad med särskild service 29
Träningslägenhet 31
Anställning av närstående 32

INLEDNING

Vägledande bestämmelser kring rätten till insats enligt SoL är en sammanställning av de olika insatser som omsorgsförvaltningens socialtjänst ansvarar för.

RAMAR FÖR VERKSAMHETEN

Delegationsförteckningen är det samlade dokumentet som reglerar rätten att fatta beslut inom Omsorgsnämndens ansvarsområde. Delegationsförteckningen anger vilken lägsta befattningsnivå som har befogenhet att fatta resp. beslut.
Personlig delegation lämnas av resp. enhetschef och förvärvas av nyanställd först efter viss tid, efter att resp. chef har försäkrat sig om att den nyanställde besitter de kunskaper som behövs om gällande lagstiftning, handläggning, lokala bestämmelser (rätten att fatta beslut och riktlinjerna för myndighetsutövning inom Handikappomsorgen) och verksamhetsområdet. Personlig delegation undertecknas på särskilt avsedd blankett (se rutiner vid myndighetsutövning).

Det finns dokumenterade rutiner för insatsshandläggningen mm på förvaltningens intranät som t ex: rutin för ärendehantering, rutin för överklagande, rutiner för verkställighet, rutin för klagomålshantering samt rutin för rapportering av missförhållanden, Lex Sarah.

ALLMÄNT OM RÄTTEN TILL INSATS

Målgrupp

Personer med behov på grund av ålder, sjukdom och funktionsnedsättningar
Omsorgsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter riktade till personer med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar eller som av andra andra skäl till betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. enligt SoL och vad som i lag sägs inom dessa områden och som inte anförtrotts kommunens Arbetsmarknads- och socialnämnd eller annan nämnd eller styrelse. Omsorgsnämnden ansvarar inte för barn som inte tillhör personkrets enligt LSS.

Personer med psykiska funktionsnedsättningar

Ett par av insatserna är särskilt riktade till målgruppen personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Definition av psykisk funktionsnedsättning (SOU 2006:100):

En person har ett psykiskt funktionshinder om hon eller han harväsentliga svårigheter med att utföra aktiviteter på viktiga livsområden och att dessa begränsningar har funnits, eller kan antas komma att bestå under en längre tid. Svårigheterna ska vara en konsekvens av psykisk störning.

Behovet av stöd ska avse viktiga livsområden i det dagliga livet, viktigt att personens livssituation påverkas starkt av bristerna. Svårigheterna ska räknas som väsentliga om de omöjliggör ett självständigt liv ute i samhället. Varaktigheten ska vara dokumenterad och säkerställd. Varaktigheten avser minst ett årslångt förlopp. Detta innebär att konsekvensen av den psykiska funktionsnedsättningen ska vara långvarig.

Grundprincipen är att den diagnostiserade psykiska sjukdomen eller störningen ska ha gett en varaktig psykisk funktionsnedsättning. Den psykiska funktionsnedsättningen kan komma att förekomma i kombination med andra funktionsnedsättningar, sjukdomar eller missbruk. (samsjuklighet). Omsorgsnämndens ansvar för ovanstående målgrupper avgränsas till de insatssbedömda insatser som redovisas under rubrik Insatser

Rätten till insats 11 kap 1 § 1 st SoL
Rätten till insats regleras i 11 kap 1 § 1 st socialtjänstlagen. Den enskilde har rätt till insatser för att tillgodose sina personliga behov. ” En enskild som inte själv kan tillgodose sina personliga behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt att få insatser av socialnämnden för dessa behov”.

Den enskilde ska tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden genom insatserna.Syftet med rättighetsbestämmelser är att garantera människor det stöd de behöver i de fall detta inte kan tillgodoses av dem själva eller någon annan. Det är ett uttryck för människans eget ansvar att klara sin livsföring. Det är också ett uttryck för att samhället ska träda in med stöd när den enskilde inte kan klara detta.

Tre kriterier ska uppfyllas för att ha rätt till insats
- att ha behov
- att inte kunna tillgodose dem själv
- att inte heller kunna få dem tillgodosedda på annat sätt

Begreppet ”behov” i lagens mening är liktydigt med ett mänskligt behov t.ex. att äta, att sköta sin hygien, att förflytta sig. Det man inte kan göra själv behöver man hjälp med.
Begreppet ”insats” innebär stöd/hjälp.
Behov kan tillgodoses med stöd (insats). Stödet ges i form av insatser.
Ansvaret som åligger kommunen är, att i myndighetsutövningen, individuellt pröva den enskildes behovssituation mot de generella kriterier som beskrivs i lagrummet.

Rätten att bo tillsammans
Äldre par har rätt att fortsätta bo tillsammans
3 § För att anses ha skäliga levnadsförhållanden, ska den som har beviljats eller beviljas boende i en sådan särskild boendeform för äldre personer som avses i 8 kap. 4 § kunna bo med sin make eller sambo. Det gäller under förutsättning att paret stadigvarande bor tillsammans. Om den ena parten redan bor i ett sådant boende, ska paret dessförinnan stadigvarande ha bott tillsammans.

Befogenheter enligt 11 kap 4 § SoL
Insats som avses i 11 kap 4 § SoL är insatser som inte omfattas rätten till insats. Dock har kommunen befogenhet att enskilda i fall ge insatser som bedöms vara ändamålsenliga utöver övriga insatssbeslut. Däremot utgör inte ett sådant insats en rättighet som enskilda kan kräva, utan ett insatssbeslut avseende 11 kap 4 § SoL som går den enskilde emot, kan enbart bli föremål för laglighetsprövning enligt kommunallagens bestämmelser.

Förbehåll och ändring av gynnande beslut
Om ett beslut är uppenbart felaktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning ska beslutet ändras om det är möjligt att ändra det snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part (37 och 38 §§ FL).

Men om beslutet är gynnande för den enskilda parten får det ändras till den enskildes nackdel bara i följande fall (37 § FL):

- Om det uttalas i själva beslutet eller de föreskrifter som beslutet har grundats på att beslutet får återkallas under vissa förutsättningar.
- Om tvingande säkerhetsskäl kräver att beslutet ändras omedelbart.
- Om felaktigheten beror på att parten har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

Socialnämnden får ändra ett gynnande beslut om fortlöpande bistånd när den enskildes förhållanden har förändrats väsentligt. Detta är en ny bestämmelse i nya SoL (14 kap. 9 §). Det innebär:

- Beslut som löper *tills vidare* kan omprövas när behovet förändras.
- Det krävs väsentliga förändringar, inte små variationer i behovet.
- Det behövs inget förbehåll för att ompröva vid sådana förändringar.

Skyldigheten att kommunicera
När ett beslut avser ett fortlöpande insats utan någon angiven tidsbegränsning kan däremot skälen för omprövning vara så starka - exempelvis om insatssbehovet väsentligt förändras - att ett absolut förbud mot omprövning på grund av ändrade förhållanden inte bör uppställas. Det kan dock inte komma i fråga att låta ändringar av andra förhållanden än sådana som kunnat beaktas vid det ursprungliga ställningstagandet få föranleda en omprövning. (RÅ 2000 ref 16). Även tidsbegränsade beslut som löpt ut och verkställigheten ej avbrutits kan prövas på nytt.

”Det förhållandet att en kommun, sedan tiden för ett tidsbegränsat beslut om personlig assistans har löpt ut, ändå fortsätter att utföra insatsen innebär inte att det

för den enskilde har uppstått en rätt till personlig assistans tills vidare. Förändras den enskildes behov kan saken prövas på nytt". (HFD 2014-5399) (HFD 2016 ref 7)

Välfärdsteknik
Hjälpmedel, välfärdsteknik och digitala tjänster har utvecklats snabbt som ett viktigt stöd för ökad delaktighet och ökat oberoende för personer med omfattande funktionsnedsättning. Hjälpmedel kan kompensera för en funktionsnedsättning och är en del i det individuella stöd som bidrar till ökad trygghet, inkludering, delaktighet och självständighet för personer med funktionsnedsättning. Den tekniska utvecklingen medför nya och ökade möjligheter till detta.

6 § *Digital teknik får användas när insatser ges i form av hemtjänst eller boende i en sådan särskild boendeform för äldre personer som avses i 8 kap. 4 §. Den digitala tekniken får bara användas utanför den mänskliga kroppen*

Digital teknik ska användas som ett verktyg för att öka tillgänglighet, stärka självständighet och förbättra kvaliteten i socialtjänstens insatser. Socialtjänsten ska kunna erbjuda stöd och kontakt genom digitala lösningar när det är lämpligt, säkert och i enlighet med den enskildes behov och önskemål. Digitala tjänster och hjälpmedel kan utgöra en del av en insats och ska bidra till att insatsen är ändamålsenlig, resurseffektiv och förenlig med den nya lagens krav.

Digital teknik kan enligt lagens intentioner användas för att:
- möjliggöra kontakt med socialtjänsten digitalt
- stärka individens självständighet i vardagen genom digitala hjälpmedel
- effektivisera insatsutförandet
- minska behovet av mer ingripande insatser
- göra socialtjänsten mer tillgänglig utanför kontorstid

Centrala barnrättsbesämmelser
Socialtjänsten ska beakta vad som bedöms vara barnets bästa i alla åtgärder som rör barn. Barn har rätt till information, rätt att komma till tals, och rätt att avstå från att uttrycka sina åsikter. Socialtjänsten ska genomföra samtal med barn och säkerställa att barnets perspektiv får genomslag i bedömningar, beslut och insatser. Barn ska bemötas med respekt och ges möjlighet till delaktighet utifrån ålder, mognad och individuella förutsättningar. Placerade barns rätt till kontakt med syskon och närstående ska särskilt beaktas.

När åtgärder enligt 11 kap 1 § Sol samt insatser enligt LSS berör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. När en insats rör barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets bästa ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Individuell behovsbedömning
Vid myndighetsutövning (beslutsfattande i personärende) ska en individuell behovsbedömning alltid göras där det klart ska framgå om den enskildes behovssituation kan tillgodoses med insatser och omfattning i enlighet med Trollhättans Stads vägledande bestämmelser eller om den enskildes behov är av annan art eller karaktär där annat beslut

kommer att fattas utöver denna vägledning. Den enskilde måste också ge sitt samtycke till att insats ges.

Uppföljning av insatser
Alla insatser ska följas upp efter individuella behov eller minst 1 gång per år.

Överklagan
Alla beslut som fattas enligt socialtjänstlagen kan överklagas. Det formella kravet på överklagan styrs genom Förvaltningslagen. En besvärshänvisning ska medfölja beslut och den enskilde ska informeras om sin rätt att klaga på beslutet, att handläggare är skyldiga att vara behjälpliga om så behövs samt att överklagan ska ha inkommit inom 3 veckor efter att den enskilde tagit del av beslutet.

Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun.
En kommun har det yttersta ansvaret för de personer som vistas i kommunen 2 kap 2 § SoL. Ansvaret är dock begränsat till akuta insatser om det står klart att det är en annan kommun som är ansvarig för personens stödbehov. Är en person inte folkbokförd i Sverige så ansvarar vistelsekommunen för akuta insatser.

Om den enskilde är bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen är det bosättningskommunen som ansvarar för att behovet utreds, beslutar om insats samt verkställer och finansierar dessa.

INSATSER
Allmänt om hemtjänst

Lag-paragraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Hemtjänst är den benämning som används för att beskriva det insats som omfattar service- och omvårdnadsinsatser vilka utförs av Hemtjänstens verksamhet.
Syfte och målgrupp	I enlighet med Socialtjänstlagen ska den enskilde som har behov av hjälp och stöd, i första hand erbjudas detta i sitt ordinära boende. Äldre och personer med funktionsnedsättningar ska så långt möjligt ges möjlighet att bo kvar hemma i sin ursprungliga bostad så länge som de själva önskar. I hemmet ska man kunna få hjälp och stöd i den dagliga livsföringen. Man ska också kunna få hjälp med personlig omvårdnad och/eller sjukvård via hemsjukvården. De anhöriga ska ges stöd för sina insatser. Rätten att själv bestämma att bo kvar i sitt ordinära boende med hjälpinsatser så länge det är möjligt fastställs. Den enskilde har rätt till insatser för att tillgodose sina personliga behov 10 kap 1 § En enskild som inte själv kan tillgodose sina personliga behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt att få insatser av socialnämnden för dessa behov. Den enskilde ska tillförsäkras skäliga

	levnadsförhållanden genom insatserna. Den enskildes ekonomi ska inte alltid beaktas 10 kap 2 § Socialnämnden får inte ta hänsyn till en persons ekonomiska förhållanden när nämnden prövar om den enskilde behöver insatser för att tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden och behovet gäller sådana insatser där rätten att ta ut avgifter för insatsen regleras i 32 kap. Äldre par har rätt att fortsätta bo tillsamm Socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Socialnämnden ska verka för att äldre personer får goda bostäder och tillgång till lättåtkomliga tjänster. Nämnden ska ge äldre som behöver det insatser i hemmet eller boende som är anpassat efter deras individuella behov av stöd.
Särskilda villkor, undantag	Behovet av insats ska ställas i relation till vad som är rimligt att erbjuda inom ramen för hemtjänst. *En äldre dement kvinna med ett omfattande omvårdnadsbehov nekades insats enligt SoL i form av fortsatt hemtjänst i den egna bostaden. Behovet av tillsyn samt kraven på trygghet och säkerhet kunde inte längre tillgodoses genom insatser i bostaden utan kunde istället tillgodoses genom erbjuden plats vid särskilt boende.(KR Jönköping 2011-2533)*
Innehåll, omfattning	Hemtjänst omfattar serviceinsatser och omvårdnadsinsatser enligt socialtjänstlagen i enlighet med Trollhättans Stads vägledande bestämmelser . Beslut om insatser via hemsjukvården fattas enligt Hälso- och sjukvårdslagen av behörig legitimerad personal.
Avgift	För samtliga service- och omvårdnadsinsatser betalas avgift för Hemtjänst enligt av Trollhättans Stad fastställd taxa.
Ansvarig för utförandet	I Trollhättans utförs insatserna huvudsak av Hemtjänsten i Trollhättans Stad.

Serviceinsatser
Följande insatser är definierade som serviceinsatser i Trollhättans stad.

Typ av Insats	*Att utföra daglig rutin* *Att lösa problem, fatta beslut*
Innehåll, omfattning	Stöd i att utföra dagliga rutiner. Påmminelse om måltider, mediciner etc. (Digitalt, stöd via telefonsamtal eller vid fysiskt besök. Vid fysiska besök samplaneras de med andra tjänster) Att lära sig nya digitala stöd.
Tidsåtgång,	Kan ske dagligen eller planerade tillfällen per vecka.

frekvens	
Särskilda villkor, undantag	Medverkan från den enskilde

Typ av Insats	*Att kommunicera*
Innehåll, omfattning	Brukaren behöver hjälp/stöd för att kommunicera genom språk, tecken, symboler som innefattar att ta emot eller förmedla budskap. Innefattar även användande av kommunikationsutrustning
Tidsåtgång, frekvens	Kan ske dagligen eller planerade tillfällen per vecka.
Särskilda villkor, undantag	Hjälpmedel som kan underlätta kommunikationen ska i första hand användas.

Typ av Insats	*Städning*
Innehåll, omfattning	Generellt 2 rum, kök, hall och badrum. Vid separata sovrum kan 3 rum beviljas. Fönsterputs 2/ år.
Tidsåtgång, frekvens	Var tredje vecka. Vid individuellt behov av ökad frekvens fattas särskilt beslut.
Särskilda villkor, undantag	Undantag kan göras för personer som av hälsoskäl har behov av städning oftare. Läkarintyg begärs vid behov in som del av beslutsunderlag. Ändamålsenlig städutrustning ska tillhandahållas av den enskilde. Grovstädning, vindsstädning, flyttstädning hänvisas till hushållsnära tjänster (RUT)

Typ av insats	*Sophantering*
Innehåll, omfattning	Dagligt avfall. Där källsortering finns vid ordinarie sopkärl sorteras avfallet i rätt kärl ingår i dagligt avfall. Detta innebär att om återvinnengen finns i nära anslutning till ordinarie sophantering sorteras avfallet.

Tidsåtgång, frekvens	Sophantering varannan dag generellt. Vid individuellt behov på grund av häsloskäl kan ökad frekvens vara aktuell tex vid inkontinens.
Särskilda villkor, undantag, information	Sophantering utförs till närmaste behållare för avfall.
Typ av insats	*Ledsagning vid sällaninköp*
Innehåll, omfattning	Genomföra inköp av kläder eller för att köpa sådant som man inte kan köpa i vanliga mataffären.
Tidsåtgång, frekvens	En gång i månaden.
Särskilda villkor, undantag	Den enskilde ska vara med vid utförandet av insatsen om den enskilde inte kan följa med och det inte finns någon annan i nätverket som kan stötta den enskilde med inköpet ska inköpet genomföras via ehandel. I beslutet ska det framgå att personen behöver ledsagning eller stöd att beställa via ehandel. *En 82-årig kvinna nekades hemtjänst till ledsagning för inköp av dagligvaror. Hon hade redan hemtjänst för andra sysslor och socialnämnden menade att hemtjänsten kunde hjälpa henne att beställa mat via internet och få varorna hemskickade. Hade även andra insatser från hemtjänsten.**(** Dom KR Jönköping, 1701-19)*

Typ av insats	*Bankärenden, att lösa problem*
Innehåll, omfattning	Beviljas i undantagsfall i avvaktan på att den enskilde införskaffar autogiro eller annan betalningslösning. Innebär följe till bank alternativt stöd att fylla i och posta betalorder. Personalen har **inte** rätt att utföra bankärenden utan brukarens medverkan. Det är **inte tillåtet** att hantera bankomatkort. Personal kan ledsaga brukaren till och från bank, men deltar inte aktivt i själva ärendet. **Fylla i och posta Post- och bankgiro** Personalen kan vara behjälplig med att fylla i post/bankgiro utifrån givna instruktioner från brukaren om brukaren själv kan förstå och se hur detta görs. Brukaren godkänner och skriver under. Det är aldrig tillåtet för en personal att hantera brukares internet bank.
Tidsåtgång,	Beviljas i max 3 månader. Kan vid behov förlängas.

frekvens	
Särskilda villkor, undantag	Innan beslut tas ska behovet av God man beakta om den enskilde själv eller med anhörigas hjälp inte kan kontakta sin bank för autogiro eller annan betallösning. Socialnämnden har enligt 5 kap 3 § socialtjänstförordningen skyldighet att anmäla till överförmyndaren om den finner att god man eller förvaltare bör förordnas. Använd checklistan ”*Behov av god man checklista*” *”Om en myndig person, på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, ska rätten, om det behövs, besluta att anordna godmanskap för denna. (11 kap 4 § föräldrabalken (FB)”.* Personal kan. 1. Stötta den enskilde sköta detta självständigt genom tex hjälp att ta fram betalorder, bankdosa. 2. Stötta den enskilde, om denne kan ansvara själv för sin ekonomi, att till exempel sitta tillsammans och fylla i betalorder. Kan vara aktuellt vid fysiska funktionsnedsättningar. 3. I de fall brukaren absolut inte kan delta, kan personal vara behjälplig att utföra enklare bankärenden såsom stöd att betala räkningar och hyra. Det fordras dock att en ansökan om god man har gjorts innan personal utför bankärendet. Bankärende ska i dessa fall alltid utföras av två personal tillsammans**.**

Typ av insats	*Tvätt och klädvård*
Innehåll, omfattning	Insatsen innebär att tvätta i maskin belägen i fastighetens gemensamma tvättstuga eller i den enskildes bostad. Maskintvätta, hänga tvätt, torktumla, vika tvätten och stryka gångkläder. Enkel klädvård såsom att sy i knappar ingår.
Tidsåtgång, frekvens	Var tredje vecka. Vid individuellt behov av ökad frekvens fattas särskilt beslut.
Särskilda villkor, undantag	Undantag kan göras för personer som av hälsoskäl har behov av tvätt oftare. Läkarintyg begärs vid behov in som del av beslutsunderlag. Att mangla, tvätta täcken, kuddar och mattor ingår inte.

Typ av insats	*Bädda/bädda upp säng*
Innehåll, omfattning	Insatsen innebär att rätta till lakan och täcke. Att bädda upp på kvällen.

Tidsåtgång, frekvens	Bädda/bädda upp säng dagligen i samband med annan personlig insats vid uppstigning eller sänggående.
Särskilda villkor, undantag	Informera att det i första hand inte beviljas om sängen kan bäddas upp med enklare sängkläder/utan överkast eller hjälpmedel. Dagligt behov av stöd vid sänggående ska föreligga. Undantag görs för personer med sjukdomstillstånd som varierar i skov. Det dagliga behovet avser stöd att tex sköta omvårdnad, klädsel och mat i samband med sänggåendet.

Typ av insats	*Renbäddning av säng*
Innehåll, omfattning	Insatsen innebär att byta lakan, påslakan och örngott.
Tidsåtgång, frekvens	Varannan vecka, planeras i samband med tvätt om detta är möjligt.
Särskilda villkor, undantag	Att byta lakan oftare kan beviljas av hälsoskäl. Läkarintyg begärs vid behov in som del av beslutsunderlag.

Typ av insats	*Diska*
Innehåll, omfattning	Den som inte själv kan får stöd med att diska eller att plocka i/ur diskmaskin.Har den enskilde stöd vid måltid och inte själv kan diska ingår detta i måltidsinsatsen.
Tidsåtgång frekvens	Diskning varannan dag.
Särskilda villkor, undantag	Innan insatsen beviljas ska möjligheten till underlättande hjälpmedel ha utretts såsom ergonomiska redskap, arbetsstol eller liknande lösningar. Särskilt beakta om den enskilde ej har stöd med måltider.

Typ av insats	*Måltider*
Innehåll, omfattning	Den som ej själv kan tillreda sina måltider ska garanteras att få stöd med minst fyra måltider per dag – frukost, middag, mellanmål och kvällsmat. I insatsen ingår, om den enskilde ej själv klarar det, att duka fram och av samt disk. <u>Matdistribution</u> Vid behov av specialkost såsom t.ex. näringsberikad mat,

	timbalkost och liknande ska medicinskt underlag inhämtas som underlag för bedömning. I övrigt hänvisas till ehandel. Den lagade maten betalas per portion och motsvarar självkostnadspris. Behov av leverans av mat övrig mat hänvisas till ansökan om inköp med e-handel om den enskilde ej kan göra inköpen självständigt. Maten levereras i samband med leverans av övriga matvaror. <u>Värma mat</u> Innebär att få hjälp att värma färdig mat från kyl/frys. <u>Matlagning</u> Matlagning kan förekomma vid särskilda skäl samt i syfte att träna sig till självständighet avseende matlagning. Undantag kan göras för personer som av medicinska skäl ej kan äta den färdiglagade maten, vilket ska styrkas med läkarintyg. Dagligt behov bör föreligga. <u>Förberedelse middagsmat</u> Att förbereda matlagning kan beviljas, t.ex. skala potatis, om den enskilde själv kan utföra själva tillagningen. <u>Frukost, kvällsmat, mellanmål</u> Dessa måltider innebär enklare tillagning samt att duka fram och av samt diska, om den enskilde ej själv klarar det.
Tidsåtgång, frekvens	*Middag*: Dagligen. *Frukost, kvällsmat:* Dagligen - morgon och kväll. *Mellanmål* efter individuell behovsprövning.
Särskilda villkor, undantag	Dagligt behov bör föreligga. Undantag kan göras för personer som av medicinska skäl ej kan äta den färdiglagade maten, vilket ska styrkas med läkarintyg. Matlagning kan förekomma vid särskilda skäl. Matlagning kan också beviljas i syfte att träna sig till självständighet avseende matlagning. Behov av leverans av mat hänvisas till ansökan om inköp med ehandel om den enskilde ej kan göra inköpen självständigt. Maten levereras i samband med leverans av övriga matvaror.
Avgift	Den lagade maten betalas per portion och motsvarar självkostnadspris.

Omvårdnadsinsatser
Följande insatser är definierade som omvårdnadsinsatser i Trollhättans Stad.

Typ av insats	*Äta och dricka/sällskap vid måltid*
Innehåll, omfattning	Insatsen innebär att den som inte själv kan inta sin mat och dryck ska få stöd med det. Den som inte har förmåga eller kan äta utan sällskap kan beviljas att personal finns närvarande under måltiden.
Tidsåtgång, frekvens	Dagligen vid frukost, middag, kvällsmål och vid eventuella mellanmål.
Särskilda villkor, undantag	Dagligt behov ska föreligga. Individuell behovsprövning görs om man behöver äta oftare.

Typ av insats	*Av- och påklädning*
Innehåll, omfattning	Insatsen innebär att få stöd med att ta av och på kläder och inneskor. Hjälp med att ta av dagkläder och ta på nattkläder
Tidsåtgång, frekvens	Dagligen.
Särskilda villkor, undantag	Dagligt behov ska föreligga. Undantag görs för personer med sjukdomstillstånd som varierar i skov.

Typ av insats	*Personlig vård*
Innehåll, omfattning	Insatsen personlig vård innebär att få stöd med de dagliga aktiviteter som krävs för att sköta hygienen. Övre och nedre hygien, munvård och kamma/borsta håret samt rakning på morgonen, rengöring av glasögon och hörapparat.
Tidsåtgång, frekvens	Dagligen.
Särskilda villkor, undantag	Dagligt behov ska föreligga. Undantag görs för personer med sjukdomstillstånd som varierar i skov.

Typ av insats	*Dusch/Hårtvätt/Nagelklippning*
Innehåll, omfattning	Insatsen innebär att få stöd med de delar den enskilde ej själv klarar, följande ingår i samband med dusch: • Dusch/helkroppstvättning och torkning • Hårtvätt, torkning eller hårrullning och kamning/borstning • Att klippa finger- och tånaglar
Tidsåtgång, frekvens	1-2 gång per vecka. Vad gäller dusch/helkroppstvätt kan frekvensen utökas vid behov tex vid kraftig svettning eller hudproblematik.
Särskilda villkor, undantag	Undantag utgör nagelklippning för personer med diabetes, som hänvisas till fotvårdsspecialist av medicinska skäl och personer med problemfötter, som också hänvisas till fotvårdsspecialist.

Typ av insats	*Toalettbestyr*
Innehåll, omfattning	Insatsen toalettbestyr kan innebära att få stöd att genomföra ett toalettbesök, att byta inkontinensskydd, att byta/tömma kateterpåse eller stomipåse, tömma uridom eller toaletthink. Insatsen omfattar det sätt som är adekvat för den enskilde samt att bli torkad och tvättad i samband därmed.
Tidsåtgång, frekvens	Dagligen, från 1 - flera gånger per dygn. Insats natt fattas i separat beslut. Vid beslut om annan insats nattetid ska det klart framgå att ett insatsen kan komma att omprövas om det framgår att brukaren sover vid besöket. Individuell behovsbedömning ska göras.
Särskilda villkor, undantag	Kateterbyte samt byte av stomipåse är i regel en insats enligt hälso- och sjukvårdslagen och ingår således inte. Kan eventuellt ingå om det bedöms som egenvård, ta stöd av egenvårdsintyg. Kateterbyte samt skötsel av komplicerad stomi är i regel en insats enligt hälso- och sjukvårdslagen och ingår således inte. Kan eventuellt ingå om det bedöms som egenvård, ta stöd av egenvårdsintyg. Byte av inkontinensskydd ska ej genomföras nattetid. Lämpliga hjälpmedel ska i första hand provas ut. Har brukaren hemsjukvård ska ansvarig sjuksköterska kontaktas för utprovning av rätt inkontinenshjälpmedel. Har brukaren inte hemsjukvård ska han/hon vända sig till sin vårdcentral för utprovning.

Typ av insats	*Stiga upp/ Gå och lägga sig samt lägesändring i säng*
Innehåll, omfattning	Insatsen innebär att få det stöd som behövs, med eller utan hjälpmedel, för att komma i och/eller ur sängen samt för att ändra läge i säng.
Tidsåtgång, frekvens	Dagligen morgon och kväll, om behov föreligger även annan tid på dagen.
Särskilda villkor, undantag	Utprovning av hjälpmedel ska i första hand göras såsom möjligheten till höjbar huvudända i säng, klossar, dävert, glidlakan eller utprovad madrass m.m. Denna insats kan endast beviljas som enskild insats om ingen annan insats är kopplad till just uppstigandet/sänggåendet eller lägesändringen. Vid annat stöd såsom toalettbesök, måltider osv ingår uppstigning och läggning i övrigt stöd.

Typ av insats	*Promenad, social kontakt*
Innehåll, omfattning	Insatsen promenad innebär att personal följer den enskilde på promenad i närområdet.
Tidsåtgång, frekvens	1-2 tillfällen per vecka. Individuell behovsbedömning ska göras.
Syfte	Syftet med promenaden är att ge den enskilde möjlighet att komma ut i friska luften och därmed ges möjlighet till ökat välbefinnande. Vid tillfällen då promenad ej är möjlig kan den ersättas med en stunds samvaro.
Särskilda villkor, undantag	Insatsen ska inte ersätta insatsen ledsagarservice om syftet med promenaden är att delta/besöka någon aktivitet. I dessa fall ska ansökan behandlas utifrån kriterier om ledsagarservice. Insatsen ska inte ersätta regelbunden träning. Vid behov av social samvaro se över möjligheten att besöka träffpunkter/mötesplatser.

Typ av insats	*Trygghetsbesök* *Social kontakt*
Innehåll, omfattning	Beslut om trygghetsbesök kan endast ges som separat insats om den enskilde ej har övriga dagliga insatser. I första hand ska ställningstagande till stöd via volontärer, mötesplatser, kontaktperson övervägas.

	Genomförs i första hand ska telefonkontakt eller digitalt besök övervägas innan fysiskt besök beviljas. Insatsen innebär att personalen kontrollerar att allt är väl. Om allt ej är väl ska personalen ge hjälp eller påkalla hjälp.
Tidsåtgång, frekvens	I första hand beviljas telefonkontakt. Personligt besök kan beviljas i undantagsfall. Tillsyn natt utförs endast via trygghetskamera/fjärrtillsym. Individuell behovsbedömning ska göras.
Särskilda villkor, undantag	Beslut om trygghetsbesök ska endast grunda sig på oro/rädsla eller liknande behov hos den enskilde brukaren. Trygghetsbesök för brukare som inte har egen oro och/eller kan larma och påkalla hjälp ska inte beviljas trots att anhöriga önskar det. Stöd till anhöriga kan tillgodoses på annat sätt tex genom anhörigstöd, information från ansvarig läkare. Trygghetsbesök ska företrädesvis ej beviljas om den enskilde efterfrågar social kontakt dvs inte upplever oro eller rädsla. Social kontakt beviljas via beslut om kontaktperson. Den enskilde har även möjlighet att delta vid dagverksamhet eller träffpunkternas verksamheter. Ledsagarservice kan även beviljas för stöd att knyta sociala kontakter i tex. föreningsliv. Lämpliga hjälpmedel t.ex. trygghetslarm, fjärrtillsyn eller annan lösning via värlfärdsteknik såsom sensorer eller liknande ska i första hand övervägas innan beslut om fysiskt besök fattas. Social kontakt ska beviljas i de fall övriga insatser såsom digitala stöd, träffpunkter/mötesplatser, volontärsamverkan har övervägts och ej bedömts som lämpliga.
Typ av insats	*Handräckning/Egenvård*
Innehåll, omfattning	Beslut om egenvård, vårdåtgärd som brukaren utför själv eller med stöd/ hjälp av någon annan som inte är hälso- och sjukvårdspersonal, får endast tas utifrån bedömning att det är patientsäkert i varje enskilt fall. Om egenvård behövs så är det den legitimerade personalen som tagit ställning till egenvård som utfärdar intyget.
Tidsåtgång, frekvens	Från 1 – flera gånger per dygn. Individuell behovsbedömning ska göras.
Särskilda villkor, undantag	Bedömning av egenvård är aktuellt: • Vid nya ärenden

	• Vid utskrivning från slutenvården • Vid försämrat hälsotillstånd • Vid förändrade förutsättningar I de fall det gäller utskrivning från slutenvården är det alltid den behandlande läkaren som avgör om en uppgift kan utföras som egenvård; SOSFS:27; 3 kap.§4
Egenvårdsintyg	• Är handläggaren det minsta osäker på den enskilde personens förmåga enligt ovan ska ett egenvårdsintyg alltid begäras in. • Handläggaren ska då begära in intyget av den enskilde, den enskildes ansvar att hämta in ett egenvårdsintyg av sin läkare och bifoga sin ansökan/lämnas till handläggare. • För personer som tidigare haft kommunal hälso- och sjukvård ska alltid ett egenvårdsintyg begäras in av den enskilde innan beslut tas.

eHemtjänst
eHemtjänst menas insats eller stöd via någon form av tekniklösning.

Inköp med ehandel, att skaffa varor och tjänster

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Inköp med stöd av digital teknik. Inköp sker via ehandel med hjälp från personal och betalas med faktura eller via valfri digital banktjänst av brukare.
Syfte och målgrupp:	Syftet är att utöka stödet är att öka möjligheten till delaktighet, självbestämmande och möjliggöra kvarboende hemma för personer med funktionsnedsättningar och/eller äldre personer i behov av stödinsatser. Målgrupp personer som ej kan klara inköp självständigt via ehandel.
Avgift	För insatsen betalas avgift enligt maxtaxa.
Särskilda villkor, undantag	Alla inköp av dagligvaror sker via ehandel.
Tidsåtgång/frekvens	Inköp dagligvaror – 1/vecka Sällaninköp – 1/månad
Ansvarig för utförandet	Denna insats utförs av personal, som tillhandahåller Ipad eller annan tekniklsöning för genomförande av inköpen.

Inköp apoteksvaror, att skaffa varor och tjänster – enkilda varor

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Inköp med stöd av digital teknik. Inköp sker via ehandel med hjälp från personal och betalas med faktura eller via valfri digital banktjänst av brukare.
Syfte och målgrupp:	Syftet är att utöka stödet är att öka möjligheten till delaktighet, självbestämmande och möjliggöra kvarboende hemma för personer med funktionsnedsättningar och/eller äldre personer i behov av stödinsatser. Personer som ej kan klara inköp självständigt via ehandel.
Avgift	För insatsen betalas avgift enligt maxtaxa.
Särskilda villkor, undantag	Avser personer som ej är inskrivna i komunal hemsjukvård eller då inköpen avser egenvårdsprodukter tex salva. Den enskilde ska begära hemleverans av apoteksvaror. Levreras kostnadsfritt.
Tidsåtgång/frekvens	1/månad eller vid nya ordinationer
Ansvarig för utförandet	Denna insats utförs av Hemtjänstens personal, som tillhandahåller Ipad eller annan tekniklsöning för genomförande av inköpen.

Inköp, sällaninköp, att skaffa varor och tjänster – enkilda varor

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Inköp med stöd av digital teknik. Inköp sker via ehandel med hjälp från personal och betalas med faktura eller via valfri digital banktjänst av brukare.
Syfte och målgrupp:	Syftet är att utöka stödet är att öka möjligheten till delaktighet, självbestämmande och möjliggöra kvarboende hemma för personer med funktionsnedsättningar och/eller äldre personer i behov av stödinsatser. Personer som ej kan klara inköp självständigt via ehandel.
Avgift	För insatsen betalas avgift enligt maxtaxa.
Särskilda villkor, undantag	Sällaninköp där brukare ej följer med till butik ska ske via ehandel. *En 82-årig kvinna nekades hemtjänst till ledsagning för inköp av dagligvaror. Hon hade redan hemtjänst för andra sysslor och socialnämnden menade att hemtjänsten kunde hjälpa henne att beställa mat via internet och få varorna hemskickade. Hade även andra insatser från hemtjänsten.(Dom KR Jönköping, 1701-19*)
Tidsåtgång/frekvens	1/månad

Ansvarig för utförandet	Denna insats utförs av personal, som tillhandahåller Ipad eller annan tekniklsöning för genomförande av inköpen.

Trygghetslarm (aktivt larm)

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Trygghetslarm, aktvt larm där den enskilde själv påkallar personal, ska ge den enskilde möjligheten att komma i kontakt med personal vid plötsligt uppkomna och nödvändiga omsorgsbehov under hela dygnet. Trygghetslarm är en insats för att minska otryggheten i det egna boendet. Larmet ersätter inte akutsjukvård.
Syfte och målgrupp:	Syftet är att utöka stödet är att öka möjligheten till delaktighet, självbestämmande och möjliggöra kvarboende hemma för personer med funktionsnedsättningar och/eller äldre personer i behov av stödinsatser.
Avgift	För trygghetslarmet uttages en fast avgift per månad, fastställd av Trollhättans Stad.
Särskilda villkor, undantag	- För att trygghetslarm ska beviljas och behållas måste den enskilde förstå hur det används. - Installation av trygghetslarm kräver tillgång till telefon, vissa operatörer är inte anpassade för larm. - Att en nyckelgömma installeras. - För att kunna larma vid behov måste/ska/bör den enskilde bära larmknappen på sig ständigt. - Om larmutrustning skadas eller förkommer blir den enskilde ersättningsskyldig. Uppföljning och vid behov omprövning av beviljade larm sker löpande eftersom det är av största vikt att den enskilde förstår och kan följa anvisningarna. Om ovanstående anvisningar inte följs är larmet inte till gagn för den enskilde och då måste det återtas.
Ansvarig för utförandet	Dagtid: Hemtjänstens larmpatrull, Trollhättans Stad. Nattetid: nattpatrull, Trollhättans Stad.

Digitala tillsynstjänster

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Kan innebära olika former av digital välfärdsteknik såsom kamera, sensorer .m.m. Tillsyn via webbkamera innebär att personal vid larmoperatör utför tillsyn via

	webbkamera, personalen kontrollerar att allt är väl. Tillsynen sker i realtid och inget filmas eller sparas. Om allt ej är väl ska personalen ge hjälp eller påkalla hjälp. Tjänster via sensorer är i daglsäget ett alternativ som är under utveckling.
Syfte och målgrupp:	Syftet är att utöka stödet och möjliggöra kvarboende hemma för personer med funktionsnedsättning och/eller äldre personer i behov av stödinsatser. Viktigt att den enskilde förstår syftet med insatsen samt kan förstå vad den innebär. Fjärrtillsyn ska i första hand erbjudas personer som: • vanligtvis sover under natten och därmed inte är i behov av aktiv insats • är lättväckta • otrygga med att släppa in andra i sitt hem • inte själv kan påkalla hjälp på annat sätt tex genom trygghetslarm • bor med närstående och det finns risk att tredje person får störd nattsömn Möjlighet till digital tillsyn dagtid bör kunna ges.
Särskilda villkor, undantag	Insatser enligt socialtjänstlagen bygger på frivillighet och förutsätter den enskildes samtycke att tjänsten installeras. Samtycke kan inte inhämtas från anhöriga, god man/förvaltare eller läkare. Dokumenteras i verksamhetssystem. Digital tillsyn ska alltid beviljas om den enskilde ej behöver aktiva insatser via personalbesök nattetid. Vid beslut om annan insats nattetid ska det klart framgå att ett insatsen kan komma att omprövas om det framgår att brukaren sover vid besöket. Har personen behov av aktiva insatser ska inte fjärrtillsyn beviljas som insats utan då är det den aktiva insatsen som styr bedömningen. Handlingsplan upprättas av verkställigheten. (upprättas i samband med installation av kameran) Kameran aktiveras under angivet tidsintervall. (Kan variera för information kolla med larmcentralen) Att digitalt lås installeras Larmoperatören kan se om den enskilde ligger på sin plats i sängen om han eller hon verkar lugn eller orolig och om allt i övrigt verkar vara i sin ordning. Man kan inte räkna med att via kameran kunna bedöma t.ex. hur andningen är eller färg på läpparna etc. All sorts nattillsyn går alltså inte att göra via kameran.
Avgift	För insatsen betalas avgift för Hemtjänst enligt av Trollhättans Stad fastställd taxa.
Tidsåtgång, frekvens	Individuell behovsbedömning ska göras.
Ansvarig för utförandet	Larmoperatör, tillsyn Hemtjänst dag eller natt, aktiva insatser

Övriga insatser enligt socialtjänstlagen

Stöd i den dagliga livsföringen i form av boendestöd.

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL.
Typ av insats	Boendestödet är en stödinsats som personen utifrån sin funktionsnedsättning har behov av för att kunna ha ett eget boende, struktur i sin vardag och ett fungerande liv utifrån skäliga levnadsförhållande. Boendestöd är ett pedagogiskt, socialt och utåtriktat stöd där den enskilde aktivt medverkar utifrån sin förmåga i planering och genomförande. Boendestödet innebär stöd i hemmet och dess närhet, vägledning/stöd för att kunna bygga upp och få en social tillvaro. Boendestödet handlar om att tillsammans med personen skapa goda rutiner och en god struktur i vardagen ex. att personen har rutin att gå upp på morgonen, äta regelbundet, har bra kvällsrutiner osv. Boendestödet ska utformas på ett sådant sätt att personen har en rimlig möjlighet att klara aktiviteten självständigt. Om en fysisk funktionsnedsättning är eller kommer att vara den mer dominerande funktionsnedsättningen och personen har behov av varaktigt stöd med den personliga omvårdnaden eller skötsel av sitt hem är han/hon inte berättigad till insatsen boendestöd. Personen kan vid behov i stället ansöka om annan insats ex. hemtjänst. Om en person på grund av sin fysiska/psykiska funktionsnedsättning inte bedöms kunna vara verkligt delaktig i sitt stöd så har personen inte rätt till boendestöd. Om personen samtycker så kommer personen i stället att prövas mot andra insatser ex. så som hemtjänst eller insats via LSS. Personer med nedsatt förmåga som normalt är berättigad boendestöd men där missbruket bedöms vara den dominerande problematiken har inte rätt till boendestöd. I boendestödet ingår inte någon form av terapeutisk samtalsbehandling, samtalsterapi, KBT, DBT eller annan form av insats av behandlande karaktär eller övervakning av tvingande karaktär.
Syfte	Boendestödet syftar till att genom personligt utformat stöd ge personen att få struktur i vardagen att: - stärka den enskildes förmåga att klara sig på egen hand, - hjälpa den enskilde att träna och utveckla grundläggande vardagsaktiviteter, - genom pedagogiskt förhållningssätt och teknikstöd instruera och stödja

	personen att på egen hand kunna klara vardagsaktiviteter, - genomföra aktiviteten tillsammans med den enskilde i syfte att praktiskt visa och vara en förebild för hur man kan klara sina vardagsaktiviteter. - möjliggöra för personen att klara eget boende, - möjliggöra för personer inom de särskilda boendeformerna att flytta till egen bostad.
Målsättning	Målsättningen är att den enskilde genom boendestödet ska kunna få: - ökad livskvalitet, - ökad möjlighet att bo kvar i den egna bostaden, - ökad möjlighet till en socialt fungerade livssituation, - stöd i att bryta isolering. Insatsen har som mål att leda till utveckling av den enskildes egna förmågor och ska leda till en ökad eller bibehållen självständighet.
Målgrupp	Boendestödet vänder sig till personer från 18 år – datum dagen innan personen fyller 65 år med: - psykisk funktionsnedsättning, - psykisk ohälsa som är en konsekvens av en psykisk störning även i kombination med missbruk - neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, - personkrets 1 enligt LSS.
Särskilda villkor, undantag	Övre åldersgräns är generellt 65 år. - Individuell prövning får göras av det fortsatta behovet i samband med 65 årsdagen och kan vid behov komma att förlängas. Förutsätter att personen har ett pågående beslut om boendestöd. - Personer över 65 år kan inte erhålla boendestöd som en helt ny insats. - Personer med boendestöd kan inte beviljas utökad boendestöd efter att personen fyllt 70 år. Hälso- och sjukvård utförs endast som egenvård i samband med boendestöd före/efter daglig verksamhet eller vid akut sjukdom verksamhet enligt LSS. Egenvård kan endast utföras i form av påminnelse/stöd i att själv sköta sin medicinering. Egenvårdsintyg ska inhämtas när hjälp med egenvård efterfrågas. För personer (personkrets 1 enligt LSS) och som bor i föräldrahemmet med beslut om daglig verksamhet enligt LSS kan boendestöd beviljas före/efter daglig verksamhet och då den enskilde på grund av sjukdom av tillfällig karaktär ej kan vara inom annan verksamhet. Trygghetssamtal om natten, en förebyggande insats som syftar till att hindra ökat psykiskt dåligt mående och ge enskild möjlighet att vara trygg om natten i sin bostad samt ett led i att enskild inte ska behöva mer omfattande insatser eller bli inlagd på sjukhus.

	När bostad med särskild service enligt SoL/LSS ej kunnat anvisats trots ansökan och gynnande beslut. För personer som planerar för att flytta hemifrån. Ett sådant stöd kan i regel tidigast erhållas tre månader innan planerad flytt äger rum. Beslutet kan komma att förlängas. I samband med gymnasiestudier från 16 års ålder. Boendestöd vid samsjuklighet (psykisk ohälsa och missbruk) ska följas upp med korta intervaller i samverkan med ASF i syfte att säkerställa att insatsen fungerar enlig gällande beslut. Den enskilde ska samtidigt ha aktiv insats från Vuxen och beroendestödsgruppen (ASF).
Avgränsning till andra myndigheters ansvar	I boendestödet ingår inte någon form av terapeutisk samtalsbehandling, samtalsterapi, KBT, DBT eller annan form av insats av behandlande karaktär.
Tidsåtgång, frekvens, omfattning	Boendestöd kan ges alla dagar, dag och kväll. Boendestödet är en punktinsats som kan generellt ges vid 3 tillfällen per dag och/eller med 20 timmar per vecka.
Avgift	Se Trollhättans Stads fastställda taxa och är inkomstprövad.
Ansvarig för utförandet	Enhetschef boendestöd. Vid köp av boendestöd vid stdier ansvarar det aktuella boendet för utförandet.

Ledsagarservice

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Insatsen ledsagarservice innebär att få följe/bli följd/bli beledsagad av personal till och från att besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter eller i kulturlivet Avser i första hand till och från aktiviteten. Vid behov av stöd vid aktivitetens genomförande görs en särskild bedömning.
Syfte och målgrupp	Syftet med insatsen är att ge den enskilde möjlighet till att komma på aktiviteter utanför det ordinära boendet.
Tidsåtgång, frekvens, omfattning	Beviljas med 2 timmar/vecka generellt. Individuell behovsprövning ska göras.
Avgift	För insatsen betalas avgift enligt av Trollhättans Stad fastställd taxa. Den enskilde får själv bekosta de omkostnader som uppkommer i samband med insatsen. I

	beslut om ledsagarservice ingår alltså inte beslut om ekonomisk ersättning för aktiviteter, transport, kost eller logi för brukaren eller ledsagaren.
Särskilda villkor, undantag	Behovet av social kontakt kan tillgodoses med insatsen kontaktperson. För besök på vårdinrättning hänvisas till sjukresor. Se Besök vid vårdinrättning. *”Insatsen ledsagarservice, som kan beviljas enligt SoL eller LSS, syftar till att bryta isolering för äldre och funktionshindrade och att möjliggöra för den enskilde att besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter eller i kulturlivet. Syftet med insatsen är inte att vara ett alternativ till sjukresor för att underlätta besök hos läkare, sjukgymnast o dyl.” Dom Kammarrätten Stockholm, 2013-02-27, mål nr: 7444-12* Insatsen ska inte ersätta den aktivitet som normalt ska ingå i särskilda boendeformer. Kan inte ersättas med hänvisning till frivilliga organisationer. *En äldre kvinna ansågs ha rätt till hemtjänst i form av ledsagning vid promenader. Socialnämnden ansågs ej kunna neka insats på den grunden att kvinnan kunde vända sig till frivilligorganisationer för att få hjälp med ledsagningen.* *"Det är kommunerna som ansvarar för insatser enligt socialtjänstlagen. De kan inte avsäga sig detta ansvar genom att hänvisa de enskilda till frivilligorganisationer. Kommunen har således inte haft rätt att neka [kvinnan] insats. Överklagandet ska därför avslås."* ***HFD mål nr 2006-339***
Ansvarig för Utförandet	Ansvarig enhetschef inom Omsorgsförvaltningen i Trollhättans Stad.

Kontaktperson

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats, innehåll	Insatsen kontaktperson innebär att en särskild person utses för att motverka isolering och att motverka ensamhet. Kontaktpersonen är en för uppdraget särskilt utsedd person. Uppdraget och ansvaret för kontaktperson ska vara tydligt och ej förväxlas med t.ex. god man.
Syfte och målgrupp	Syftet med denna insats är att motverka ensamhet och bryta isolering. Insatsen är avsedd för dem som saknar anhöriga och naturligt nätverk. Kontaktpersonen ska hjälpa den enskilda att få social kontakt genom olika aktiviteter såsom att komma igång i någon förening, delta i cirklar eller liknande. Insatsen ska leda mot självständighet och stöd med att skapa eget socialt nätverk tex genom föreningsaktiviteter.
Tidsåtgång, frekvens, omfattning	Beviljas generellt med 2 tillfällen per månad. En individuell behovsbedömning görs.
Särskilda villkor, undantag	Insatsen ska inte ersätta personal inom särskilda boenden. Behovet av att bryta isolering och ensamhet är tillgodosett med insatser om särskilda boendeformer där möjlighet till aktiviteter, medboende och personal finns tillgängliga.
Avgift	För denna insats uttages ingen avgift. Kontaktpersonen erhåller ett arvode samt ersättning för omkostnader.

	Den enskilde betalar dock sina egna omkostnader.
Ansvarig för utförandet	Ansvarig enhetschef inom omsorgsförvaltningen. Kontaktpersonen är en för uppdraget särskilt utsedd person, uppdraget ska ej utföras av ordinarie personal. Den personliga lämpligheten bedöms med utgångspunkt i uppdraget. Insatsen kan utföras av lekman och avser att vara medmänniska. Anhöriga eller personer inom det närmaste nätverket ska inte förordnas som kontaktperson. Ej heller personal inom hemtjänst eller det boendestöd som brukaren har.

Avlösarservice i hemmet

Lagparagraf	11 kap 1 § samt
Typ av insats	Insatsen avlösarservice i hemmet innebär att en personal kommer till den enskildes bostad och avlöser (avlastar) närstående. Avlösarservice är en insats som avlastar anhöriga som lever i hushållsgemenskap med den enskilde. Insatsen riktar sig till personer som ej klarar att vara utan ständig tillsyn vid den närståendes frånvaro. Inom ramen för denna insats kan kort promenad i närområdet göras.
Syfte och målgrupp	Syftet med denna insats är att avlösa anhöriga. Vid beslut om avlastning för anhöriga ska bedömning göras utifrån 5 kap 10 § samt 11 kap 1 § SoL.
Tidsåtgång, frekvens, omfattning	Beviljas med 1-4 timmar/vecka generellt fördelas per månad. Vid behov nattatid prövas rätten till korttidsboende. Sammanvägning av övriga insatser ska göras. Individuell behovsprövning görs.
Avgift	För insatsen uttages ingen avgift.
Ansvarig för utförandet	Ansvarig enhetschef inom Omsorgsförvaltningen i Trollhättans Stad.

Korttidsvistelse

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Insatsen korttidsvistelse innebär en kort tids boende utanför det egna hemmet. Korttidsboende är en insats som tillgodoser allmänna omvårdnadsbehov d v s att med stöd av personal upprätthålla funktioner. Korttidsboende

	innebär vardaglig träning tex att kunna gå på toaletten , ej rehabilitering enligt HSL.
Syfte och målgrupp	Syftet med insatsen är att i avvaktan på annan insats, ge den enskilde stöd i att klara sin vardag eller att avlasta anhöriga. Vid beslut om avlastning för anhöriga ska bedömning göras utifrån 5 kap 10 § samt 11 kap 1 § SoL.
Särskilda villkor	Korttidsvistelse och akut korttidsplats beviljas endast då alla möjligheter till omsorg och stöd är utredda där det framkommer att behovet inte kan tillgodose i hemmet.
Tidsåtgång, frekvens, omfattning	Beviljas inledningesvis med 3 veckor. Ytterligare tid kan förekomma. Individuell behovsbedömning. Vid akut korttidsplats gäller beslutet till nästkommande vardag. Beslutsfattare enhetschef i beredskap. Se rutin *Akut korttidsplats.*
Avgift	För insatsen betalas avgift enligt beslut av Trollhättans Stad.
Ansvarig för utförandet	Ansvarig enhetschef för korttidsverksamheten inom Omsorgsförvaltningen i Trollhättans Stad. Trollhättans Stad kan vid behov köpa plats i korttidsboende i grannkommuner.

Växelboende

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Insatsen växelboende innebär att växelvis bo i det ordinära boendet och i ett annat boende som är avsett för växelboende.
Syfte och målgrupp	Växelboende är en insats som kan beviljas personer med ett omfattande omvårdnadsbehov eller omfattande demensproblematik. För personer med somatisk problematik ska behovet i första hand tillgodoses med insatser i hemmet såsom hemtjänst eller avlösarservice. Behovet ska vara utrett innan beslut om växelboende fatta. Syftet med insatsen är att avlasta anhöriga (som man har hushållsgemenskap med) och möjliggöra kvarboende i det ordinära boendet.
Innehåll, omfattning	*Personer med demensproblematik* Växelvis boende beviljas med generellt 50 % av tiden, bokas efter behov *Personer med somatiskproblematik* Växelvis boende beviljas med generellt 25 % av tiden, bokas efter behov
Tidsåtgång, frekvens	Varierande intervall i bokningen. Individuell behovsbedömning.
Avgift	För insatsen betalas avgift enligt beslut av Trollhättans Stad.

Särskilda villkor, undantag	En förutsättning för insatsen är att den innebär avlastning för närstående som man har hushållsgemenskap med. Vid beslut om avlastning för närstående ska bedömning göras utifrån 5 kap 10 § samt 11 kap 1 § SoL.
Ansvarig för utförandet	Ansvarig enhetschef inom Omsorgsförvaltningen i Trollhättans Stad.

Dagverksamhet för personer med demens

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats	Insatsen innebär/innehåller aktivitet och social kontakt.
Syfte och målgrupp	Syftet med insatsen är att ge den enskilde stimulans, att avlasta närstående och skapa möjlighet att bo kvar i det ordinära boendet. Insatsen är förbehållen personer med demensproblematik..
Särskilda villkor, undantag	Dagverksamheten ska endast beviljas personer som bor i ordinärt boende. Personer som har beslut om växelboende eller korttidsboende ska inte ha tillgång till dagverksamhetens platser de dagar de befinner sig på växelboendet eller korttidsboendet. Personer med somatisk problematik hänvisas till träffpunkter eller ledsagning till tex föreningar, mötesplatser m.m Vid beslut om avlastning för närstående ska bedömning göras utifrån 5 kap 10 § samt 11 kap 1 § SoL.
Tidsåtgång, frekvens	Beviljas generellt med 5 dagar per vecka. Individuell behovsbedömning görs.
Avgift	Insatsen är avgiftsfri. Den enskilde betalar för sin måltid.
Ansvarig för utförandet	Enhetschef inom Omsorgsförvaltningen i Trollhättans Stad.

SÄBO, särskilt boende för äldre

Lagparagraf	5 kap 5 § 2 st socialtjänstlagen ”Kommunen *ska* inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre som behöver särskilt stöd.” 11 kap 1 § SoL

Typ av insats, innehåll	I Trollhättans Stad finns särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre. **SÄBO** innebär rum med toalett/dusch, måltider i gemensam matsal. I boendet finns en fast personalgrupp, larm och dygnetruntbemanning att tillgå för alla boende. Möjlighet till aktiviteter enskilt och i grupp ska ingå. **SÄBO för personer med demens** har samma innehåll som ovan och är avsedd för personer med demensdiagnos eller personer med omfattande demensproblematik. Personalen ska ha särskild kunskap om demens. Möjlighet till aktiviteter enskilt och i grupp ska ingå.
Syfte och målgrupp	Generella kriterier för att beviljas SÄBO för äldre är: • I huvudsak person över 65 år • ha ett dagligt behov av omfattande hjälp med service- *och* omvårdnadsinsatser i kombination med omfattande behov av trygghet och struktur. • ha sociala och psykologiska behov t ex social isolering eller uppenbar ångest och otrygghet. • behoven ska inte vara relaterade till den ordinära bostadens beskaffenhet
Avgift	För insatsen betalas omvårdnadsavgift, matkostnader samt hyra.
Ansvarig för utförandet	Enhetschef inom Omsorgsförvaltningen i Trollhättans Stad.

Bostad med särskild service

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL
Typ av insats, innehåll	Bostad med särskild service enligt 11 kap 1 § SoL är till för vuxna personer med psykiska funktionsnedsättning som p.g.a. sin funktionsnedsättning har ett omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att kontinuerlig närvaro av personal under dygnet är nödvändig. Personen har behov av nära kontakt med personal i direkt anslutning till den egna bostaden och att stöd kan tillkallas direkt. I en bostad med särskild service ingår service, omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Personen skall förutom gemensamma aktiviteter inom eller utanför boendet erbjudas möjlighet till stöd med individuellt anpassade fritidsaktiviteter utanför boendet vid minst ett tillfälle per vecka. Med fritidsaktiviteter avses aktiviteter som ligger utöver vardagliga sysslor. I begreppet vardagliga sysslor återfinns t.ex. veckoinköp, besök på återvinningscentralen, bank och apoteksärenden osv.

	En bostad med särskild service har flera separata lägenheter och gemensamma service- och gemensamhetsutrymmen. Varje enskild disponerar sin egen lägenhet och har tillgång till gemensamma utrymmen för umgänge. Personal finns tillgänglig mellan kl 06:00-22:00 och därefter finns tillgång till ambulerande personal.
Syfte	Syftet med insatsen är att stärka den enskildes förmågor och den enskildes möjlighet till eget boende.
Målgrupp	Personer med psykisk funktionsnedsättning som har väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på viktiga livsområden. Svårigheterna ska vara en konsekvens av psykisk störning. (SOU 2006:100). Personens begränsningar ska ha funnits eller kan antas komma att bestå under en längre tid. Aktuella livsområden enligt IBIC: Allmänna uppgifter och krav, Lärande och tillämpa kunskap samt trygghet.
Särskilda villkor, undantag	Endast behov av punktinsatser i form av tillsyn, omsorg och service kan inte som enskilt skäl ge rätt till en bostad med särskild service. Boendeformen är särskilt riktad till personer som har så omfattande behov av omsorg, omvårdnad och tillsyn att övriga insatser ej är tillräckliga. Bostadslöshet är inte heller ett skäl till sådan insats trots att personen omfattas av aktuell målgrupp. Kontroll och övervakning ingår ej i insatsen.
Verkställighet, uppföljnin, omprövning	Beslut om bostad med särskild service ska verkställas skyndsamt. Om anvisning inte kan ske inom Omsorgsförvaltningens boenden så kan personen istället anvisas bostad med särskild service utanför kommunen. Om förutsättningarna för beslutet förändras ska beslutet följas upp och kan utifrån uppställda förbehåll i beslutet komma att omprövas dvs personens rätt till fortsatt insats prövas på nytt.
Avgift	Hyra och omvårdnadsavgift uttages i enlighet med kommunens bestämmelser. Avgiften är inkomstprövad och fastställs enligt gällande taxesystem.
Ansvarig för utförandet	Enhetschef inom Omsorgsförvaltningen. Boendekoordinator OFF ansvarar för att vid behov leta efter ”köpt plats.

	Verksamhetschef ansvarar för att fatta beslut om ”köpt” plats då beslutet inte kan utföras inom Omsorgsförvaltningens boendeverksamheter. Vid boende utanför kommunen ska ansvarig avgiftshandläggare för köpta platser informeras om kostnader, hyra och övriga avgifter.

Träningslägenhet

Lagparagraf	11 kap 2 § SoL.
Typ av insats, innehåll	Träningslägenhet är förbehållet personer som ska flytta ut från ett särskilt boende enligt SoL/LSS. Personens stödbehov bedöms inte längre vara så omfattande. Personen klarar sig med punktinsatser ex. boendestöd. Träningslägenhet beviljas endast i kombination med beslut om boendestöd. Beslutet fattas i sin helhet enligt 4 kap 2 § SoL. Insatsen kan ej överklagas. Därutöver ska något av nedanstående kriterier vara uppställda: - personen ska ej uppfylla kraven för ett förstahandskontrakt. - personen har behov av träningslägenhet som en extra trygghet för att kunna flytta ut. Träningslägenheter kan vara ett alternativ för: • Personer som ska flytta ut från något av kommunens särskilda boenden och som ej fyller kraven för förstahandskontrakt. • Personer som ska flytta ut från något av kommunens särskilda boenden och som har behov av träningslägnhet i som en extra trygghet för att kunna flytta ut.
Målgrupp	Personer med psykisk funktionsnedsättning som har väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på viktiga livsområden, och om dessa begränsningar har funnits, eller kan antas komma att bestå, under en längre tid. Svårigheterna ska vara en konsekvens av psykisk störning. (SOU 2006:100) Målgrupp för träningslägenhet är även personer aktuella inom personkrets 1 enligt 1§ LSS Aktuella livsområden enligt IBIC: Allmänna uppgifter och krav, Lärande och tillämpa kunskap samt trygghet.
Särskilda villkor / undantag	Personer som är okända eller som ska flytta hemifrån där särskild boendeform ej behövs hänvisas till den öppna bostadsmarknaden. Personer i ett aktivt missbruk kan inte beviljas träningslägenhet med boendestöd detta oavsett om övriga kriterier är uppfyllda.

	Träningslägenhet beviljas med förbehållet att den sökande godkänns som andrahandshyresgäst av bostadsbolaget. Beslut om träningslägenhet samt boendestöd ska omprövas om den enskilde får eget hyreskontrakt. Kontroll och övervakning av missbruk ingår ej i denna boendeform.
Verkställighet, uppföljning och omprövning	Beslut om träningslägenhet med boendestöd ska verkställas skyndsamt men förutsätter att Bostadsbolaget Eidar har en bostad att anvisa. Om bostadsbolaget inte har en bostad att anvisa eller tar beslut om att inte anvisa en person en bostad så kan beslutet ej verkställas. Om förutsättningarna för beslutet förändras ska beslutet följas upp och kan utifrån uppställda förbehåll i beslutet komma att omprövas dvs personens rätt till fortsatt insats prövas på nytt. Vid eget hyreskontrakt ska ny prövning av rätten till boendestöd göras då beslutet ej längre kvarstår. Boendestöd fattas därefeter enligt 11 kap 1 § SoL.
Avgift	Hyra betalas av den enskilde. Avgift för boendestöd uttages enligt Trollhättans Stads fastställda riktlinjer.
Ansvarig för utförandet	Ansvarig enhetschef inom Omsorgsförvaltningen. Vid boende utanför kommunen ska ansvarig avgiftshandläggare för köpta platser informeras om kostnader, hyra och övriga avgifter.

Anställning av närstående

Lagparagraf	11 kap 1 § SoL Anställning är ingen insats, utan en utförarform. I princip omfattas den därmed inte av ett formellt beslut enligt socialtjänstlagen. Ansökan om anställning kommer därmed att avslås. Insatsshandläggaren har ett ansvar att informera den enskilde att behovet av insats bedöms insatssparagrafen och att vem som anställs inte är en fråga som en insatsshandläggare tar ställning till och den enskilde måste få möjlighet att förstå att det handlar om två skilda frågor.
Bedömning, rättsläge	Enligt socialstyrelsens Allmänna råd 1994:3 s. 79 framkommer att om det uppkommer önskemål om t.ex. anhöriganställning måste detta beslut behandlas som två olika frågor.

	Beslutet om insats är att beslut i myndighetsutövning, *(se lämpligt kapitel).* Beslut om vem som ska anställas är ett personaladministrativt beslut. Av förarbetarna till socialtjänstlagen *(prop. 1996/97:124 s. 174)* framgår det att om den av kommunen erbjudna insatsen tillgodoser behovet, har den enskilde ingen rätt att få insatsen utformad på visst annat sätt. *Den enskilde har därmed inte någon ovillkorlig rätt att få en viss bestämd insats utan valet av insats får göras efter en sammanvägning av den enskildes önskemål om insatssform, det önskade insatsets lämplighet och kostnaderna för detta i jämförelse med andra alternativ, (se prop. 2000/01:80 s. 91 och Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 1986 ref. 175).* Bestämmelserna i SoL ger inte en sökande rätt att kräva insats i den formen att kommunen anställer en viss person som anhöriganställd. Förarbetena till SoL ger inte heller stöd för att en sökande skulle ha rätt att kräva insats just i form av anhöriganställning *(jfr Kammarrättens i Göteborg dom den 26 augusti 2011 i mål nr 3563-10 och Kammarrättens i Stockholm dom den 16 december 2008 i mål nr 5423-08).* Slutsatsen är att en förvaltningsdomstol har synnerligen begränsade om ens några möjligheter att ålägga en kommun att anställa en viss person, även om detta i sig framstår som lämpligt för att tillgodose ett insatssbehov. Kammarrätten 2012-774
Vid överklagan	*Enligt ett avgörande av Kammarrätten i Göteborg (dom den 26 augusti 2011 i mål nr 3563-10) kan inte kommunen åläggas att anställa en viss person. Högsta förvaltningsdomstolen har i mål angående insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) uttalat att det inte ankommer på domstolen att anvisa hur insatsen bör utformas (HFD 2011 ref. 48; kammarrättens anmärkning).*